

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра української літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Проблема традиції і новаторства в літературі

Обов'язкова

Освітньо-наукова
програма

«ФІЛОЛОГІЯ»

Спеціальність

035 Українська мова

Галузь знань

03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти

третій освітньо-науковий

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

Розробники: *Антофійчук Володимир Іванович*, професор, доктор
філологічних наук

Профайл викладача (-ів)

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=dIkIJ18AAAAJ&hl=uk>

Контактний тел.

0372584836, 0501978041

E-mail:

antofiychuk@ukr.net

Консультації

Очні консультації: понеділок – 13.00 – 15.00

Онлайн-консультації: вівторок – 13.00 – 15.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна забезпечує ширше ознайомлення аспірантів із сучасним розумінням проблеми традиції і новаторства в літературі, сприйняття літературного процесу як діалектичної єдності повторюваного і неповторного, пізнання особливостей розвитку національної літератури в широкому світовому контексті, осмислення літературних явищ різних культурно-історичних періодів, нове прочитання творчості конкретного письменника з погляду використання ним тем, ідей, образів, жанрів, способів і засобів творення тощо.

2. Мета навчальної дисципліни – визначити роль діалектики традиції та новаторства в історико-літературному процесі; осмислити значення традиції та новаторства в конструюванні авторського задуму та для художнього мислення письменника; проаналізувати діалектику традиції та новаторства в системі літературного жанротворення, зокрема з'ясувати роль Біблії в цьому процесі.

3. Пререквізити. «Вступ до літературознавства», «Вступ до спеціальності», «Основи наукових досліджень», «Теорія літератури», «Методологія та організація наукових (літературознавчих) досліджень», «Історія української літератури», «Історія зарубіжної літератури».

4. Результати навчання.

Внаслідок вивчення курсу аспіранти досконаліше опанують суть літературного процесу, пов'язаного із проблемою літературної спадкоємності, творчого використання надбань минулого конкретним письменником чи національною літературою загалом для постійного оновлення мистецтва слова на рівні еволюції жанрів.

Аспірант повинен **знати:**

- сутність літературної традиції на рівні тем, мотивів, інтенцій, ідей, образів, жанрів, способів, прийомів і засобів творення;
- зміст поняття новаторства як творчі здобутки письменника у відкритті тем, вдосконаленні жанрових форм, засобів художнього осягнення світу;
- роль діалектики традиції та новаторства в літературних методах, напрямках, стильових течіях;
- значення традиції та новаторства в художньому мисленні письменника та конструюванні художнього задуму;
- роль традиції та новаторства в зовнішній та внутрішній будові твору.

уміти:

- застосовувати теоретичні знання на практиці;
- подавати власні тлумачення щодо теоретичного та літературного матеріалу;
- добирати власний ілюстративний матеріал щодо вузлових понять, пов'язаних із проблемою традиції та новаторства в літературі;
- користуватися термінологічним апаратом сучасного літературознавства.

5.1. Загальна інформація

Проблема традиції і новаторства в літературі

Кількість годин

ПРОБЛЕМА ТРАДИЦІЇ І НОВАТОРСТВА В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Змістовий модуль 2.

БІБЛІЯ І РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРНОГО ЖАНРОТВОРЕННЯ

Тема 3. Жанри малої прози. Різдвяне оповідання.	2		2									
Тема 4. Жанри великої прози. «Біблійний» роман.	2	2										
Тема 5. Релігійна драма.	1		1									
Разом за ЗМ 2	11	6	5									
Усього годин	90	10	5			75						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1.	Літературний процес як діалектична єдність традиції і новаторства.
2.	Діалектика традиції і новаторства та її роль для еволюції літературних напрямків (від бароко до модернізму).
3.	Діалектичні особливості бароко й класицизму.
4.	Реалізм і романтизм з погляду традиційного і новаторського.
5.	Значення діалектики традиції і новаторства в модернізмі та його стильових течіях.
6.	Естетичні координати модерністських течій. Спільне й в модернізмі й постмодернізмі. Постмодернізм як абсолютне заперечення традицій.
7.	Літературна традиція на рівні тем, мотивів, інтенцій, ідей, образів, жанрів, способів, прийомів і засобів творення.
8.	Українське літературне бароко і творчість Григорія Сковороди.
9.	Творчість Тараса Шевченка і розвиток псалтирної та молитовної лірики в українській поезії.
10.	Іван Франко і світова культура.
11.	Іван Франко і розвиток традиційного сюжетно-образного матеріалу в українській літературі.
12.	Своєрідність трансформації біблійно-християнського сюжетно-образного матеріалу у творчості Лесі Українки.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є письмова (есе, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка А (90 – 100 балів) або «відмінно» виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатою мовою, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або «добре» виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплено ілюстраціями. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або «добре» виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення питань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з практики не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або «задовільно» виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх питань, поверхово аргументує положення, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або «задовільно» виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх питань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з історико-літературного матеріалу. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або «незадовільно» виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилання на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 балів) або «незадовільно» виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповісти на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-сть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T5	40	100
7	6	7	6	6	7	7	7	7		

7. Рекомендована література (основна)

1. Агєєва В. Зміна мистецьких поколінь не визначається лише календарем. ЛітАкцент. 10 квітня 2019 р. URL: <http://litakcent.com/2019/04/10/zmina-mistetskih-pokolin-ne-viznachayetsyalishe-kalendarem/>
2. Антофійчук В., Нямцу А. Проблеми поетики традиційних сюжетів та образів у літературі. Чернівці: Рута, 1997. 200 с.
3. Антофійчук В., Нямцу А. Проблеми традиції та новаторства у світовій літературі: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 1998. 208 с.
4. Антофійчук В. Образ Іуди Іскаріота в українській літературі. Чернівці: Рута, 1999. 104 с.
5. Антофійчук В. Образ Понтія Пілата в українській літературі: онтологічні, поведінкові та аксіологічні домінанти. Чернівці: Рута, 1999. 40 с.
6. Антофійчук В. Євангельські образи в українській літературі XX століття: Монографія. Чернівці: Рута, 2001. 335 с.
7. Антофійчук В. І. Євангельська традиція в контексті української літератури (теоретичні аспекти) // Південний архів: Збірник наукових праць. Філологічні науки. Вип. XXIV. Херсон, 2004. С. 26 – 30.
8. Антофійчук В. І. Леся Українка – Наталена Королева: християнська традиція в українській літературі XX століття. Леся Українка і сучасність: Зб. наук. праць. Луцьк, 2005. С. 20 – 30.
9. Антофійчук В. І. Євангельська традиція у творчості Романа Іваничука. Меч і мисль: творчість Романа Іваничука у національних вимірах української культури: Збірник наукових праць. Львів-Ужгород: Гражда, 2009. С. 75 – 84.
10. Антофійчук В. І. Християнська традиція в поемі Бориса Олійника «Таємна вечерея». Біблія і культура: Науково-теоретичний журнал. Вип. 12. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. С. 41 – 44.
11. Антофійчук В., Гавріл А. Давня українська література і Біблія: жанри, образи, ідеї. Чернівці: Родовід, 2017. 248 с.
12. Антофійчук В. Рецепція жанру псалма у творах Володимира Мономаха. Dialogul slavistilor la inceputul secolului al XXI-lea. Cluj-Napoca, 2017. С. 146 – 154.
13. Антофійчук В. Параболічна структура нарису/новели-притчі Ольги Кобилянської «За готар». Слово і час. 2019. №3. С. 65 – 69.
14. Антофійчук В. «На арфі Господній...»: Біблійний інтертекст у поезії Дмитра Загула. Чернівці: Букрек, 2020. 64 с.
15. Бетко І. Псалтир в українській поетичній традиції: Історія і поетика рецепції. Świat przedstawiony w dziełach pisarzy Wschodniej Słowiań-szczyzny. Zielona Góra: Wydawnictwo WSP, 1994. С. 310 – 328.
16. Бетко І. Біблійні сюжети і мотиви в українській поезії XIX – початку XX століття. Zielona Gora-Kijow, 1999. 160 с.

17. Бовсунівська Т. Традиція «переложень» псалмів Давидових в українській літературі XIX ст. Біблія і культура. Вип. 3. Чернівці: Рута 2001. С. 117 – 120.
18. Бондар М., Ткачук М. Українська література і Шевченко. Шевченківська енциклопедія: У 6 т. Т. 6. С. 393 – 429.
19. Даниленко І. Молитва як літературний жанр: генеза та еволюція: Монографія. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. 304 с.
20. Жулинський М. Християнство і національна культура. Біблія і культура. Вип. 1. Чернівці: Рута, 2000. С. 6 – 8.
21. Колодний А. Християнські засади національної культури. Історія української культури: У 5 т. Т. 3. К.: Наук. думка, 2003. С. 43 – 67.
22. Крекотень В., Шевчук В. Біблія // Українська літературна енциклопедія: У 5 т. Т. 1. Київ, 1988. С. 175 – 177.
23. Лановик З. Hermeneutica Sacra. Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2006. 587 с.
24. Марко В. П. Аналіз художнього твору. Київ: Академвидав, 2013. 280 с.
25. Матушек О. Проповіді Лазаря Барановича в дискурсі українського Бароко: Монографія. Харків: Майдан, 2013. 360 с.
26. Мень А. В поисках подлинного Христа: Евангельские мотивы в западной литературе / Александр Мень // Иностранная литература. 1991. № 3. С. 237 – 247.
27. Мишанич О. Біблія і давня українська література // Біблія і культура. Вип. 1. Чернівці: Рута, 2000. С. 9 – 13.
28. Мороз Л. Погляд на історію української літератури в аспекті християнської духовності (філософсько-теологічному). Біблія і культура. Вип. 1. Чернівці: Рута, 2000. С. 6 – 8.
29. Набитович І. Універсум *sacrum*'у у художній прозі (від Модернізму до Постмодернізму). Дрогобич-Люблін: Посвіт, 2008. 600 с.
30. Николишин В. П. Нариси з теорії літератури. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 256 с.
31. Нямцу А. Е. Поэтика традиционных сюжетов. Черновцы: Рута, 1999. 176 с.
32. Нямцу А. Традиция и новаторство в мировой литературе. Ч. 1. Черновцы: Рута, 2005. 96 с.
33. Нямцу А. Традиция и новаторство в мировой литературе. Ч. 2. Черновцы: Рута, 2005. 88 с.
34. Нямцу А. Миф. Легенда. Литература (Теоретические аспекты функционирования). Черновцы: Рута, 2007. 520 с.
35. Пелешенко Ю. Українська література пізнього Середньовіччя (друга половина XIII – XV ст.): Джерела. Система жанрів. Духовна інтенція. Постаті. Київ: Стилос, 2012. 480 с.
36. Розумний Я. Від символізму до екзистенціалізму: Християнські елементи в українській поезії двадцятого століття. Ювілейний збірник праць Наукового конгресу у 1000-ліття хрищення Руси-України: Доповіді й матеріали з чужомовним резюме. Мюнхен, 1988/1989. С. 491 – 515 с.
37. Сивокінь Г. Григорій Сковорода як читач Біблії. Слово і час. 1993. № 9. С. 11 – 16.
38. Сидоренко Т. Іменем Марії: Образ Богородиці в християнській ліриці Івана Величковського. Дивослово. 2003. № 7. С. 13 – 15.
39. Сулима В. Біблія і українська література: Навч. посібник. К.: Освіта, 1998. 400 с.
40. Хороб С. Українська релігійна драма // Степан Хороб. Слово – образ – форма: у пошуках художності (Літературознавчі статті і дослідження). Івано-Франківськ: Плай, 2000. С. 81 – 89.
41. Шевчук В. Як би я викладав уроки Біблії в середній школі. Українська література XX сторіччя. Київ: Укр. письменник, 1993. С. 4 – 15.

Рекомендована література (додаткова)

1. Антофійчук В. Сакральна парадигма ранньої поезії Дмитра Загула. Слово і час. 2017. № 2. С. 44 – 53.
2. Бетко І. Біблійні мотиви творчості Лесі Українки в європейському контексті. Українська література в системі літератур Європи і Америки (XIX – XX ст.). Київ: Заповіт, 1997. С. 136 – 151.
3. Бетко І. Рецепція Біблії в українській поезії: Деякі історико- і теоретико-літературні аспекти дослідження. Питання літературознавства. Вип. 2. Чернівці: Рута, 1995. С. 31 – 41.
4. Бетко І. Святе Письмо в українській поезії: актуальні проблеми дослідження // Nowy Testament w dziejach i kulturze Europy. Zielona Góra: Wydawnictwo Uniwersytetu Zielono-Górskiego, 2001. S. 295 – 304.
5. Бетко І. Українська релігійно-філософська поезія. Етапи розвитку. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2003. 240 с.
6. Бондар Л. Діва Марія як художній образ. Українське літературознавство. 1993. Вип. 58. С. 71 – 78.
7. Бондар Л. Євангельські мотиви в творчості Івана Франка // Другий Міжнародний конгрес українців: Доповіді і повідомлення. Літературознавство. Львів, 1993. С. 273 – 278.
8. Бучинський Д. Богородичний культ в українському письменстві. Наукові записки Українського вільного університету. Мюнхен – Рим – Париж, 1969. Т. 9-10. С. 21 – 28.
9. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні. Київ: Освіта, 1992. 192 с.
10. Качуровський І. Містична функція літератури та українська релігійна поезія. Слово і час. 1992. № 10. С. 33 – 45.
11. Качуровський І. Релігійно-містичні елементи в ліриці Михайла Ореста. Слово і час. 1992. № 11. С. 14 – 18.
12. Криса Б. До образу Богородиці в українській бароковій поезії // Медієвістика: Зб. наук. статей. Вип. 3. С. 120 – 129.
13. Мень А. Сын Человеческий. 4-е изд. Москва: Вита, 1991. 336 с.
14. Нямцу А. Е. Новый Завет и мировая литература. Черновцы: Черновицкий госуниверситет, 1993. 243 с.
15. Ріцціотті Д. Життя Ісуса Христа / Переклад з італ. Лева Гайдуківського. Рим, 1979. 710 с.
16. Рязанцева Т. Стихія в системі. Європейська метафізична поезія XVII – першої половини XX ст.: мотиво-тематичний комплекс, поетика, стилістика. Київ: Ніка-Центр, 2014. 228 с.
17. Салига Т. Ю. Молимося, Боже єдиний... // Слово благовісту: Антологія української релігійної поезії. Львів: Світ, 1999. С. 6 – 39.
18. «Святі чуття, закладені в молитву...»: Антологія української молитви: У 2 кн. / Упоряд. В. І. Антофійчука. Чернівці: Рута, 1996. Кн. 1. 152 с.; Кн. 2. 187 с.
19. Слово благовісту: Антологія української релігійної поезії / Упоряд. Т. Ю. Салига. Львів: Світ, 1999. 784 с.
20. Холл Дж. Словарь сюжетов и символов в искусстве / Пер. с англ. А. Майкапара. Москва: КРОН-ПРЕСС, 1996. 656 с.
21. Чотарі В. Еволюція жанру псалма в українській літературі. Європейський контекст. Волинь філологічна: текст і контекст. Польська, українська, білоруська та російська літератури в європейському контексті. Вип. 6: У 2 ч. Ч. 1. Луцьк: Вежа 2008. С. 294 – 304.
22. Чотарі В. Принципи класифікації біблійних псалмів. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Літературознавство. Тернопіль, 2008. № 2 (24). С. 366 – 376.
23. Eliade M. Historia wierzeń i idei religijnych. Warszawa: PAX, 2007. Т. 1. 624 s.

24. Van der Leeuw G. Fenomenologia religii. Warszawa: Książka i Wiedza, 1997. 558 s.
25. Widengren G. Fenomenologia religii. Warszawa: Nomos, 2008. 320 s.

8. Інформаційні ресурси

[http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup1\(9\)/22.pdf](http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup1(9)/22.pdf)

<https://library.ndu.edu.ua/images/2020/13072020.pdf>

<http://zw.ciit.zp.ua/index.php>

Users/123/Downloads/Npchdufl_2012_192_180_7%20(4).pdf

http://www.logos-kiev.org/publ/biblijni_motivi_u_svitovomu_zhivopisi/1-1-0-39